

Nieuwe techniek om bagger te verwerken is goed voor de natuur

Bagger helpt meerval en ringslang

De oevers van de eilandjes in natuurgebied de Aalsmeerse Bovenlanden worden afgeknabbeld door het water. In doek gerolde bagger kan de eilandjes beschermen.

Door **MARION DE BOO**

AALSMEER, 9 MAART. Langs de Oosteinderpoel bij Aalsmeer zijn metersgrote hapen uit de zachte, venige oever weggeslagen. Scheefgezakte berken en elzen kunnen elk moment in het water kukelen. „Ons natuurmonument wordt opgevreten door de waterwolf”, verzucht directeur Jan Kuiper van Landschap Noord-Holland, als we in een oude trekshuit door de Haarlemmer Ringvaart tuffen. „Door golfslag en zuigkracht van de drukke scheepvaart wordt de veengrond tussen de boomwortels steeds verder weggespoeld.”

Een groot deel van de Aalsmeerse Bovenlanden is alleen per boot te bereiken. De langgerekte groenstrook hoort bij de Groene As van de Westeinderplassen naar Spaarnwoude, een onderdeel van de Provinciale Ecologische Hoofdstructuur. In de oevers broeden veel watervogels. En rondom de Westeinderplassen leeft een van de laatste inheemse populaties van de meerval, een antiek ogende, tot twee meter lange vis met baard. Oevererosie knabbelt steeds meer van dit natuurgebied af.

Op initiatief van de provincie Noord-Holland experimenteren waterbouwkundigen nu met een nieuwe methode om de erosie aan te pakken. Toevallig is het juist tijd om de Ringvaart uit te baggeren om de vaargeul op diepte te houden. Dit baggeronderhoud wil men

Natuur bij Aalsmeer

combineren met een oeverbescherming van 'geotubes': een soort worsten van fijngeweven synthetisch doek zoals in de weg- en waterbouw steeds meer wordt gebruikt. Vult men die worsten met natte bagger, dan sijpelt het water er vanzelf uit.

Je kunt zo'n worst, met een omtrek van wel tien meter, voor de oever leggen en volproppen. Als de geotube wordt bekleed met kunststof worteldoek, kunnen daarin jonge rietplanten groeien. Zo ontstaat onder water een mooie, natuurlijk ogende 'voor-

oever' die de oorspronkelijke oever tegen verder afkalven beschermt. „Geotubes worden wel vaker in oevers geplaatst”, zegt waterbouwkundige Tjerk Zitman van de TU Delft. „Bijvoorbeeld in stadsparken. Maar het gebruik als vooroever onder water is nieuw.” En beter dan bijvoorbeeld een strakke, hardhouten beschoeiing om de afkalving van de oevers te stoppen, zeggen de natuurbeheerders. „In de luwte achter zo'n natuurlijke vooroever kan riet groeien”, zegt Kuiper. „Er ontstaat een mooi leefgebied voor ringslang en rugstreeppad, noordse woelmuis en waterspitsmuis. En ook de meerval zoekt overdag graag beschutting onder zulke holle oevers.”

Ook baggertechnisch heeft de aanpak voordelen. Tijdens het baggeren kan het materiaal meteen de geotube in. „Je hebt geen transport- en opslagkosten voor die blubberige baggerberg”, zegt provincie-medewerker Koojsje Lever. „We willen bij de Oosteinderpoel 20.000 tot 25.000 kuub specie verwerken in een vooroever van een kilometer lang (dat past in 500 vrachtwagens, red.). Dat geotextiel gaat onder water wel honderd jaar mee.”

De techniek moet nog geperfectioneerd worden. Over een paar weken begint een veldproef met een stuk geodoek van 200 meter lengte, vertelt hij. „De uitdaging is vooral om te zorgen dat dit grote platte brood op zijn plek blijft liggen. Golven van passerende

schepen brengen het aan het deinen. Bovendien zou die worst zichzelf kunnen ingraven in de slappe veenbodem als de grond rondom wordt weggespoeld. We gaan die hydrodynamische belasting zorgvuldig onderzoeken, maar ik verwacht geen problemen”, zegt Zitman.

Belangrijk is ook dat de geotube niet van de helling afroft en op de bodem van de scheepvaartroute belandt. De oever van de ringvaart loopt namelijk schuin af. Het natuurgebied heeft een ondiepe, natuurlijke oever, maar langs de andere oever is de scheepvaartroute wel vier meter diep. „Maar zolang hij in een kuiltje heen en weer schommelt is er niks aan de hand”, zegt Zitman.

Nico Borgman van Stichting De Bovenlanden juicht de plannen toe. Zijn stichting zet zich in voor dit unieke cultuurhistorische landschap met zijn duizenden eilandjes. „Dit is de bakermat van de Aalsmeerse tuinbouw”, vertelt Borgman. „Vanouds zijn deze akkertjes in gebruik voor de 'trekheestercultuur'. Vooral seringen doen het hier goed. Vanaf Kerst tot begin april worden de seringestruiken uitgestoken en met een bootje naar de kas vervoerd, waar ze in een week of drie in bloei worden getrokken en als snijbloem geoogst. Daarna krijgen de struiken weer twee jaar rust op het land.” Het is zwaar werk om de struiken, met kluit en al, jaar in jaar uit van de eilandakkertjes naar de kas en weer terug te slepen. Toch zijn er nog altijd seringentelers die met deze traditionele Aalsmeerse teelt een goede boterham verdienen.

De ringslang, de meerval en de waterspitsmuis zijn drie van de diersoorten die profiteren van het behoud van de oevers in de Bovenlanden.

Foto's AFP, Hollandse Hoogte